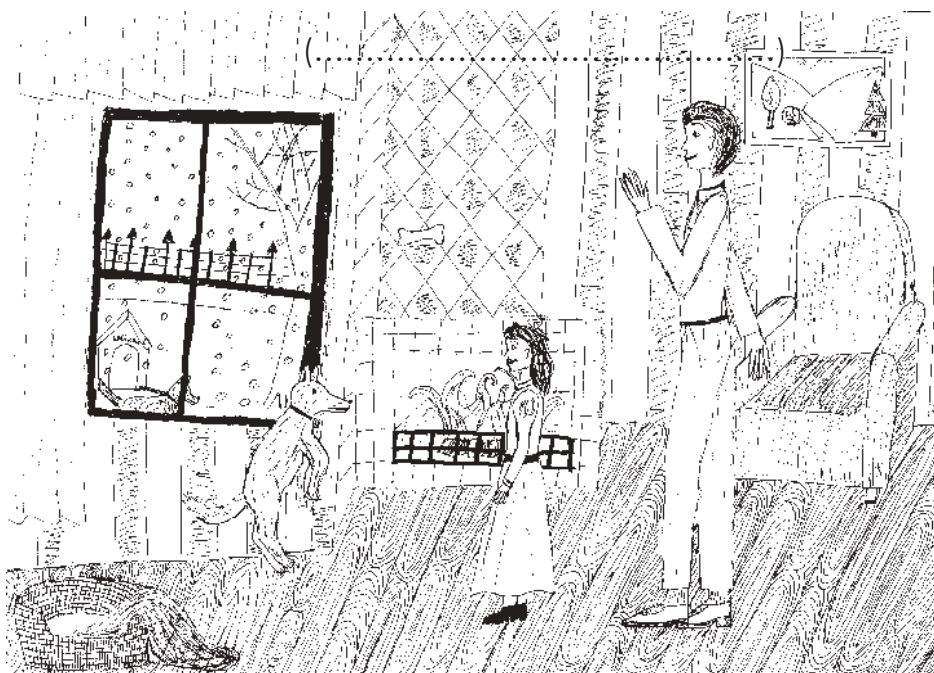

Катя Бакърджиева

**ПАЛАВИ
ВРАБЧЕНЦА,
ГОЛИЧКИ
КРАЧЕНЦА**

разкази за деца

Варна, 2001

Посвещавам на моя внук Петьо

Катя Бакърджиева

© Катя Бакърджиева, 2001

Рисунки: Петя Ангелова, 8 год.

Цитираните стихове са от известни наши поети

Съдържание

Лозницата	5
Палави врабченца, голички краченца.....	6
Старецът	7
Белоушко	9
Щъркел шарен, дългокрак... ..	10
Из божия свят	12
Здравецът	13
Интелектуалци	15
Калинке, малинке... ..	16
Китайската роза	18
Седефка	19
Не ми е работа	20
Гладиолата	22
Градинският охлюв и Голата охлювица	23
Букет	24
„Олеле, мамо, пчела ме ужили!“	26
Все така ще светя	27
Ние всички... ..	29
Лекарят е в отпуск	31
Райската птица	32
Ласто, Ласто, Ластовичко... ..	33
Трябваше ли да отстъпи?	35
Джив-джив... ..	36
Ти трябва да знаеш истината, мамо!	38
Васко Смахнатото	39
Сезони с педагогически подтекст	40
Морски песъчинки	42

Лозницата

Беше една зелена лоза, дето се пее за нея: „Вила се ѝ лоза... “. Стопанинът прилежно се бе погрижил тя да извиси стеблото си нагоре-нагоре — така, че да достигне покрива на къщата — плосък плочник. От земята стеблото ѝ пълзеше по стената и излизаше горе във висините, където бе жилището на този грижлив стопанин. Той слизаше с кофа вода да полива коренището, та да се вливат живителни сокове до връх небесата, където о, чудо на чудесата! — на покрива на бездушната циментова сграда се виеше лоза зелена. Тя правеше сянка, а под нея стопанинът се заседяваше на прохладата и премислеше делата си. Като се залюлеят сочните гроздове, той ги поставяше в „гнезда“ от торбички проветриви, за да не ги прилапат осите-безделници, та трудът му да отиде напразно — то от търтеи отърване няма на тоз свят!

Редом до стеблото на лозницата, долу на улицата, бе израсло и дърво с барабонки. Тази съседка на лозата бе много бърлива. Бръщолевеха листата ѝ какво ли не! Скромната лозова пръчка си мълчеше, но барабонката, понеже бе малко лекомислена и развей-прах, не се съобразяваше с характера на съседката си, а плещеше ли, плещеше...

— Виж какви са хубавки децата ми — хвалеше се тя. — Едно от друго по-зеленки, кръглолики като минилунички. На десния клон са по-приказливките на мама, подухне ли ветрец — и се разприказват. Професори ще ми станат. На левия са песнопойките като Мадона. А ти си едното голо стъбло, яловица, че и поизкривена, безплоднице, да ме извиняваш, ама...

Докато рече лозата да отвори уста, барабонката продължаваше:

— Има един клон, където са ми ксилофончетата — свирят на ксилофон кога задуха по-силно.

— А за какво служат плодовете ти? Ядат ли се? — успя да попита лозата.

— Ами... хлапетата май правят от тях куршумчета за прашки. Замерят там... врабчета ли, що ли...

— Ти отглеждаш войнолюбци, така ли?

— Я не заплашвай с международния съд в Хага! Проточила едната гола върлина и си умира от завист, че си няма дечица.

— Но аз... — опитваше се да се защити лозницата.

— Какво ти, какво? Аз съм честита и богата с моите рожби кръглооки. На долния клон ми са като грахчета, а се знае каква роля е изиграло граховото зърно в приказката за царкинята. На горните клони пък дечицата ми са като ментени бонбонки, на мама красавците! Няма по-кръгли и по-зеленки от моите деца на цялата планета!

Витата лоза посочи мълком там горе — към покрива.

Барабонката се надигна любопитно и се вторачи с яд. Там, на терасата върху покривната плоча, засенена от витата лозница, седеше морен стопанинът, откъснал си налат с нектар грозд, и вкушваше с наслада, размишлявайки за добрите дела на добрите хора.

Барабонката беше от самовлюбените завистливки. Не се изчерви от срам, а позеленя още повече...

Палавиврабченца,голичкикраченца...

И момченцето, застанало на сцената, започна с висок глас:
— Палави врабченца, голички краченца...

... голички... го-лич-ки...

И заплака. Забравило бе стихчето по-нататък. Учителката от детската градина, скрита зад паравана, а и майка му, наред публиката, напразно му подсказваха. Момчението се бе разсърдило на себе си, и на учителката, и на майка си, и на всички майки в залата, дошли да поздравят децата си с празника на мама.

Чуваше думите, които му шепнеха, за да продължи, но бе яхнало ината си като магаре, запряло се наред мост — ни насам, ни натам. И друг път то така си го яхаше, а баба му думаше: „Ти да не си по-голям от тоя инат, защо се оставяш да те надвива?“. И то си представяше „тоя инат“ като озъбена грозна хала, която иска да го повали...

Като свърши тържеството, майка му каза с най-ядосания си глас, че е най-лошото момче в детската градина. И че го наказва с нещо си. То пък реши да накаже врабчетата, дето заради тях... Извади от храстите скритата си там пращка, дето си я трампи с едно момче срещу лимки, и то какви — пъстраци! И тръгна Сърдитко (да го наречем така, а?) край дърветата с диви кестени. Беше си напълнил джобовите с камъчета и барабонки и обяви война на врабците. Неочаквано, в гръб, пиратски. Те се зачудиха кой ги напада така вероломно. Полетяха на ята, съобщаваха на братовчедчетата си от съседните дървета-държави, че зли извънземни идат с НЛО. Но къде може да се скрие един врабец? Само в листата на добрите дървета. А противобомбени скривалища ли са листовците на едно дърво? Снарядите ожесточено прелитаха. Едва се спаси пърхащото ято. Сърдитко приседна на един камък да си почине. И същински безчувствен разбойник, се прибра вкъщи и излапа цели две филии с лютеница.

Заспа вечерта непробуден сън, без да го бори съвестта. Като се събуди — що да види! На прозореца едно зъзнецо врабче почукваше с човчица. И Сърдитко изведнъж си спомни забравените вчера стихчета. Отиде до прозореца, изпъна се като на сцена и

изрецитира:

*Палави вrabченца,
голички краченца,
гладнички душички
само за трошички.*

*На прозорчето кацнете,
и трошичките клъвнете,
хвърлям ви ги със ръчица
от сърце и от душица.*

Дори си спомни думичките и на другарчето си, което добре си ги каза:

*На прозорчето ми кацна сивото вrabче
и зачука по стъклото с човчица-чукче.*

Така чукаше тая сутрин и сивото вrabче. Може би и него бе прогонил вчера? Злият разбойник полека отвори прозореца и отрони трошички от бисквитата, която гризеше. Вrabчо закълва. Сърдитко се усмихни. Не, не беше вече Сърдитко, а едно добро дете.

Старецът

Джоки беше малък рошльо, разглезен от децата на човека. Ту му вържеха панделка, ту го подстригваха, къпеха го и го триеха с хавлияка. Той се разлайваше в знак на добро приятелство с тихо ръмжене.

— Джоки, какво искаш, миличък? — галеха го децата и родителите им. Той бе воден редовно на ветеринар, обезпаразитяван, хранен със специална кучешка храна, извеждан два пъти на ден с каишка на разходка. Джоки разбираше донякъде човешки език. Изрекат ли децата „разходка“, той си взимаше със зъби каишката и им я подаваше. При изговарянето на „слуш“ заставаше на два крака, изпълняваше команди „донеси“, „дай“, „легни“ и това беше гордост за семейството на Човека. Децата му пееха позната песничка, като сменаха „Шаро“ с „Джоки“:

*Джоки е още малко кутре,
Джоки не може да разбере
где е на двора старият пън,
Снежко затрупа всичко навън.*

Той кимаше с глава в такт, за да покаже, че е и музикален — т.е. всестранно развито пале. Имаше си той стара кушетка, останала

от дядото на стопанина, лягаше вечер на възглавничка и чакаше децата да го завият с неговата му завивка. Препираха се кой да го нахрани, преди да легне да спи, подхвърляха му ту кремвиршче, ту наденичка, ту други някакви човешки гъделчета за ядене, които той умело ловеше във въздуха.

— Как скача като лъв! — възхищаваше се семейството.

А вън, на двора имаше още едно същество от кучешки род. Старият Балкан. Той лежеше насами земята. Рядко влизаше в къщичката си, свикнал да му бъде пред очи домът на стопанина, да бди над него, да е нащрек срещу зли люде. Не беше галено чедо като Джоки. Подхвърляха му гол хляб в една копанка, отопен в тенджерите с готвено, слагаха му вода в олющено канче и никоой не се занимаваше с него.

— Той е стар — казваше Човекът.

— Той е стар — повтаряха децата му. Забравил бе младините си. Не изпълняваше команди за разиграване — отвикнал бе от такива детински игри. Тъжно гледаха големите му кучешки очи. Вечер го отвързваха да походи из двора, но той унило обикаляше без да се опита да се шумугне навън, както хитруваше Джоки. Послушно се връщаше и чакаше да го завържат отново. Но когато край оградата застанеше, непознат или пък влезеше в двора, Балкан се преобразяваше — лаеше на провала, и а-ха да скъса синджира.

— Той е стар, ама още държи фронта — думаше Човекът.

— Той е стар, ама още държи фронта — повтараха децата му. В гласовете им се прокрадваха нотки на гордост, но тя бързо отминаваше, когато край тях се завърти галеникът Джоки.

Веднъж обаче... Една нощ, когато всички спяха най-сладкия си сън, прескочиха оградата две човешки сенки. Усети ги Балкан. Те му подхвърлиха нещо за залъгване на кучешко гърло, което той погледна с презрение и залая с най-страшния си глас, с какъвто лаеше на младини.

Тогава той беше любимецът на стопаните. Единият от двамата се приближи и го удари с нещо твърдо, но Балкан успя да го захапне за крака.

Стопаните най-после се събудиха от сладкия си сън и скочиха разтревожени. Джоки, изплашен залая изпод леглото си. Единият от крадците бе изчезнал, а ухапаният бе паднал разтреперан с окървавена нога.

Полицията, която вече бе по-друга, не отговори по телефона, че не се занимава с битови кокошкарски истории, а дойде на часа и залови крадеца. Настигна и другия.

На утрото децата попитаха родителите си:

— Мамо, тате, вие знаете ли приказката за изоставения старец, дето му слагали да яде в една копанка, че вече бил остарял?

И погалиха стареца Балкан, и му сложиха кокали за ядене и куча храна от тая на Джоки. И водица прясна му сипаха. Само че

не разбраха дали мама и татко знаеха оная приказка, защото те замълчаха.

Белоушко

То беше едно малко хубавко мишле — сивичко с бели ушета. Майка му казваше, че те ще му носат късмет. Уж късмет, ама като направи някоя пакост, все тези бели ушета дърпаха майка му и татко му за наказание.

А което си е право, Мишо не беше от съвсем послушните. Ту ще се измъкне из дупката на тавана, където беше апартаментът на мишето семейство, ту ще се заиграе с малките котенца на Писана. Те бяха още съвсем мънички и приличаха на мишлета, та майка им не забелязваше разликата. Тя не, но стопанката на къщата имаше човешки очи и без малко веднаж да улови Белоушко за опашлето. Къде, къде — мушна се той през една дупчица точно в долапа с храната на хората. Закуси като на коктейл. Отвори тоя бюфет детето на стопаните и се стресна, но Мишо му намигна:

— Моля ти се, приятелче, не ме издавай.

Детето се смили над него, но заклати пръстче:

*Ой, мишленце пакостливо, пакостливо и игриво,
Ой, какво, какво направи с твоите зъбчета корави:
питката си гризнало, сиренцето близнало.*

Мама се закана живо да те хване...

А пък котката от двора вече иде.

*Скоро, скоро, ой, мишленце мое клето,
бягай, бягай на полето.*

Там ще бъдеш надалече –

да не правиш пакост вече.

Като чу думата „котка“ Мишо се стресна. Мама му беше казала, че това е най-страшният звяр, от когото трябва да се криеш в миша дупка. И Белоушко избяга. Юрна се по една пътечка и се озова в големия град.

— Охо — рече един човек, който успя да приклепси опашката му и го мушна в една клетка. — Ти ще ми носиш късмет.

„Ето къде ми бил късметът“ — помисли си Мишо. И се зарадва. Пък и добре се почувства в новата къщичка — защитен от всички злини.

Заведе го Човекът на едно място, което нарече „панаир“. А на панаир – като на панаир. Люлки, свирки, балони, стъклен памук. Отбиваха се и пред клетката на Белоушко. Той мачкаше в лапички

някакви топчета, а Човекът ги измъкваше и подаваше да хората. Ако се случи да изяде някое топче, беше наказван гладен и Мишо разбра, че не бива да прави това, а да подава топчетата. От допира си с хората беше добил известна интелигентност. Схвана, че като си изпълни добре задачата, ще получи някакво хранително гъделче. И той заработи в офиса си като същински президент на фирма. Хората прочитаха написаното в топчетата и се радваха: „Любов и щастие завинаги“, „Успехи в бизнеса в най-скоро време“, „Голямо богатство от реституция или завещание от роднини“.

Да, но еднообразието доскучава. Пък и седеше като в затвор Белоушко, а не беше свикнал, да живее така. Веднъж, когато Човекът бе забравил отворена вратичката на офиса на мишлето, то се шмугна и избяга. Ами сега? Намери се на полето. Толкова дълго бе тичал, че се замори. Но ето ти отново късмет — там го намериха родителите му, които къде ли не го търсиха, та отидоха да питат и полските гризачи — така и така, не са ли виждали един непослушко с бели ушета. Прегърна го татко му, заплака от радост майка му. Като се огледаха, видяха нападалото зърно по стърнищата и решиха да се заселят там. И птици, и гризачи доволно се хранеха от това зърно.

Изкопаха си една миша дупка за къщичка и останаха да живеят на полето. Поне да се спасят от тия човеци, дете все ги преследват! Белоушко щапукаше и ровеше с лапки — сам си намираше храна. Така разбра колко ценен е животът на свобода и колко сладко е да се потрудиш, без да те заставят насила, за да се нахраниш. И още нещо разбра: че късметът не е в ушите, а в това сам да си го постигаш.

Щъркелшарен, дългокрак

Ето ги пристигнаха

птичките от юг,

с жълтички коремчета

кацат там и тук.

Алени герданчета

имат на врата,

като пъстри капчици

срещат пролетта.

Радваха се децата, посрещаха ги със стихчета и с весели викове. Ала най-много се радваха на щъркелите, че те бяха свои птици, правеха си гнезда наред село.

*Щъркел шарен, дългокрак,
я затракай трака-трак!*

— пееха децата на птицата, която носеше щастие на хората заедно с пролетта. Докато ръкомахаха, зяпнали ахнаха: този щъркел не беше като другите, а целият бял. Като бялата ластовица на надеждата и вярата! Изтичаха да го огледат от другата страна — дали и отвсякъде е бял. Бял си беше.

— Това е на добро — рекоха старците.

— Дано! — откликнаха младите.

Чу ги нестандартният щъркел и му стана драго. Значи той можел да носи някому щастие? И не само някому, а на всички хора? И като как да им стори добрини?

— Я да видим в чий двор ще свие гнездо? — чу той да се питат людето.

И реши да свие повечко гнезда върху повечко комини. Да, ама за пуста икономия селяните не готвеха на електрическите си печки, ами на стари — „циганска любов“ със съчки от гората. А като се потруди с гнездата Белият затъкна доста комини. Изнесоха хората кюмбетата навън. То пък се опуши селото. Ама как да скършат хатъра на тоя бял египтянин! Види се такива са табиятите на белите щъркели! Нали са по-бамбашка от ония с чернобелите дрешки!

А Белият реши, че е зарадвал хората, като е поставил повечко нишани по къщата им. Какво друго добро да им стори? Сети се, като отиде край реката за жаби. Наобядва се и намисли да набави обяд и на селяните. Нали беше още недоимък! Удушваше крастави жаби и ги спущаше в дворовете. Да си хапнат дечицата.

— Мари, кой туй чудо? Крастави жаби падат от небето! Гнусотия! — викнаха майките им.

— Поличба трябва да бъде! — рекоха някои.

Но децата, дето и на гърба си имат очи, видяха откъде иде поличбата. От дългия клон на Белия щъркел. Без малко да го погнат с камъни, но старците не им дадоха — грехота е, рекоха.

Стъписа се Белият. Нали уж белотата му беше нишан за добро? Отиде при мъдреца-бухал. „Така и така, дълбок поклон пред мъдростта ти, приеми моите щъркови почитания. За съвет съм дошъл“. И разказа патилата си. Бухалът извади дебелия Книга на мъдростта:

— Нали си грамотен?

— А, понаучил съм буквите от човешките деца, надничах в букварите.

— Потърси на буква „Г“, като „га-га“ — глава „Гледни точки“.

Застана на един крак Белият под брестова сянка и засрича философската концепция и разбра от сложната наука, че трябва така да действаш в живота, че да се съобразяваш с гледната точка на съществата около тебе.

— Значи моята гледна точка за гнездата и жабите не съвпада

с тая на човеците? — проумя Щъркелът.

— Ние сме различни божи твари, но можем да живеем ведно, ако не си пречим един други — потвърди Бухалът. Ти носиш на хората щастие само с това, че си друговат, че те има ката ден край тях и ги радваш с белотата си. Белият се върна различен и децата пак запяха „Щърк клечи, аз хвърча“, а хората гледаха с умиление Белия и вярваха, че им е изпратен с блага вест и надежда за добро.

Избожия свят

Меца и Мецан, събудили се от зимния летаргичен сън, се заприготвиха за дълъг път.

— Накъде така? — попита горската клюкарка Лисана.

— Ще мръднем малко да повидим децата, че сегашното велико преселение на животинския свят, ги отнесе къде ли не. И горите ни отесняха, че ги палят човеците урбулишката. И безработица, нали знаеш, та се пръснаха дечицата ни.

— А, то вие сте добре. Бриджит Бардо ви глези, палати ви построи.

— Ох, ох, тя се грижи само за мечките от катуните. Тях настани в резервати. А ние — от електората мечи — да мрем ли?

Изпрати ги горското население по живо, по здраво. И да внимават по границите, да не носят много мед, че да им го конфискуват. И да не хартишат по чужбинските гори, хептен без мечки ще останат нашите...

— А, ние сме на възраст вече, не ни трябва имигрантство — рекоха.

Мина, не мина време, ето ги — връщат се. Почерпиха по някоя кисела европейска круша, от Европейския съюз. Ама Меца с капела, а съпругът ѝ — с нова шуба. Заразказваха пътешествениците.

— Отидохме най-напред във Франкфурт на Майн в Германия при внука Мечо Пух. Той ни беше много ученлюбив, изучи се по компютрите, е такива там ги търсят под път и над път. Нека видят какво струваме. То някога и ние сме дали нещо на света, ама и сега даваме. От там отидохме в Дания при наша Мецанка, нали там си намери еша — заможен, бива си го, бизнесмен, търгува с мед. Ама не я пуца по горите на воля, да си стояла дома. Не ѝ е хубаво. Пък и дечицата им — едни хилави, не ги каляват по горите, пък и едни гори...

— То нашите гори никъде ги няма, колкото и да ги палят. — откликнаха приятелите им горски.

— В Норвегия, не щеш ли, срещнахме наши хора — роми мургави, дето ни водят с каишка да правим сеир по градицата. Малък е светът... Ко нушисахме се с братята, ама те бързо се

върнаха, че ги излъгали за работа там. Бедни, бедни, ама дали по 1000 марки на вятъра на менте превозвачи.

А в Швеция...

— И там ли бяхте?

— Там намерихме сестрините деца — на Мецундра. Медовина им занесохме, че много я обичат. И някое друго бурканче компот от дренки. Леле, викат, тукашните дренки като барабонки. Работят децата, чинии мият по заведенията, по горските хижи. Есенес, казаха, се връщат, че то живот ли е! Нали сега няма визи, ще си се приберат спокойно.

— Е, хубаво, дано се върнат. Майките и бащите им очите си изплакаха...

— Пък в Канада...

— Ама до там чак стигнахте?

— Там са децата на стрина Медарка, чичови деца. Ударихи го по американски начин на живот. Правят джунгурбаш по улиците, прескундват се за едното парче корав хляб. Ама се държат на голямо. Понесли сме им оскруши, масловки, че тука си умираха по тях, а там се мусят: кой ядял такива простотии.

— Не ги е срам! — заклеиха ги всички.

— Не се заседяхме там и — обратно.

— Ама сте се докарали, де — ехидна реплика нечия.

— А, от трета употреба е капелата ми — рече Мецана, пък неговата шуба я изхвърлиха на боклука племенниците, та от там я взехме. А бе, нали се прибрахме по живо, по здраво. В родните бърлоги, дето никъде ги няма.

Децата от горското училище ги изненадаха с рецитал:

*Къщичке на дните златни,
кът свиден и мил,
и за царските палати
не бих те сменил.*

Здравецът

Здравецът живееше до горския люляк край ромонливото поточе. Той обичаше влажни места и много се радваше, че е израсъл в сечестите усои. Над него свеждаха клони ухаещите люляци. Здравецът, неспокойно се надигаше да помирише и подканяше своите пъпки също да се разтворят. А неговите цветове бяха розоволилави подобно на люляковите, затова здравецът и люлякът се имаха за побратими.

— Хайде да разпръснем аромат из цялата гора — решаваха побратимите. И упойваха птиците горски и живинките из леса. И

се вдъхновяваха поетично. Миналата пролет един поет се бе усамотил до поточето и от него люлякът и здравецът бяха научили стихове:

*Песни пеят птиците, птиците, певиците,
Сред зелената дъбрава песни пеят и възпяват —
синевата в небесата, пъстротата на полята,
бликналите извори и росата призори.*

Стихваше горската вселена, унесена от поетичните слова, потъняла в упойващото ухание на люляк и здравец.

Ала веднъж там пристигнаха туристи. Отгъпкаха люляковия храст, накъсаха си от него, та чак го заболя снагата. Нахвърлиха и отпадъци от закуската си. Една жена зърна здравеца и рече, че искала да си отръгне да си засее в градинката. Здравецът се зарадва — ще тръгне на пътешествие...

Намери се в тъгъла на една градина до влажна стена и ето ти късмет — над него — люляк, побратим нов! Зарадва се здравецът, че му беше жално за родните места.

В тази градина стопанката поливаше вечер цветята с нещо дълго като змия, казваше му маркуч, я в гората ги оросявяше росата и дъждецът от божите небеса. Стопанката бе окачила на едно дърво кафез с кандеринки — ужким пеят горски птици, а в гората те си пееха и летяха на воля...

Дойдоха веднъж гостенки на жената и тя ги поведе из градинката си.

— Това цвете е „завистта на съседката“, а онова — „куча муцуна“. Пък тая „меча лапа“ не спира да се вѐди. Ето я и „дебела Мара“...

Здравецът изтръпна. Как може тия красиви цветя да имат такива грозни имена? Няма ги росенът, игликата, синчецът... Къде бе попаднал той? Вечерта попита люляка. Той му се изсмя — добре им било тука — поят ги, торят ги. Изтърпявали като ги късат и ги поставяли в едни съдове, наричали ги „вази“. Имената ли? Е, имена всякакви по света... Не, този градски люляк не му беше побратим като горския люляков храст.

Задушаваше се здравецът. Не блъбукаше поточе, а съскаше като змия този мар-куч, не синееха късове небе, не пееха птици всякакви, а тия затворници в клетка цирикаха, примирени със съдбата си. Цветя, назовани грозно, се кланяха раболепно на предвзети дами.

Не издържа здравецът, горско чедо. Клюмна. Преди да изсъхне, привидяха му се родните простори, заромоля поточе, дъхна му аромат люлякът-побратим и птички божи запяха песента на поета...

Интелектуалци

Червейчето закривуличи из пясъчната алея в парка и крачетата му направиха улейчета. По него мина голият охлюв и остави лъскави пътечки. Майският бръмбар — бар хъш — загради кривулиците като в рамки и заяви:

— Аз ще ви бъда мениджър за тия творби на изкуството. Ще ги продаваме с долари и ще делим на половина печалбата.

— Какви творби на изкуството, г-н Бръмбар, то нищо не му се разбира, като го гледаш — запротестира мравката.

— Така виждаме света с авторите, така го изобразяваме. Ние, интелектуалците, вечно сме неразбрани от простолюдието. — и той вдигна висока яка и погледни иззад тъмните си очила.

Червеят и охлювът отвориха уста — да поспорят за процента, но смееха ли — сетиха се, че бръмбарът имаше връзки с подземния свят.

Нададоха уши мравката и паякът. Той показа своята плетеница от тънки нишки и попита на ухо: „Колко?“. Мравката пък захвали своя мравуняк — истински шедевър да изкуството. Бръмбарът рече:

— Мога да изнеса твоята пирамида в чужбина по другия начин. И брюкселските дантели на паяка — също. Изгодно е и за двама ви.

Тогав се чу един висок тънък глас из дървото някъде:

— В пространствения свят, в глобалните измерения... като се има предвид структурализма... погледнато конвенционално, съвременните творби на изкуството от гледна точка на...

Излагаше своята теория изкуствоведът Врабец, нахлупил таке и заметнал дълъг шал.

— Ти пък поне да разбираш нещо от изкуство — промърмори пеперудата, но тихо, защото се сети, че Врабо е човек на някого.

— Що не направим един пленер с разпродажба? — обади се мухата.

— Ти пък какво ще предложиш? — изсмяха се всички.

— Аз ли? Сега ще видите — изцвъка тя една индивидуална купчинка.

И поясни:

— Така виждам аз света, така го...

— Давай, ще мине — съгласи се бръмбарът — Снобите много ще разберат какво точно е това!

Пеперудата вече не се стърпя:

— Ако става въпрос, шарките по моите криле нямат равни!

— Но в тях няма никакъв абстаркционизъм — пресече я Врабо — Само старомодна хармония на цветовете.

Бръмбарът му подмигна и двамата се разбраха.

Пеперудата се сви — нали знаеше, че бръмбарът е от тъмния свят, а Врабо е човек на...

— Привет, интелектуалци! -извряка гаргата. Накъде без мене, поппевицата? Коя чалга минава без моя милост?

— Като се има предвид—започна пак Врабо и намести такето и дългия шал артистично. — Чалгомюзиката е неотразима в процеса на... Класиката отмира, тя е в дисхармония... А попзвездата Гарголина с последния си албум „Желая те, не ща те“ е върхът!

— Благодаря ви, обичам ви, фенове! — изкряка Гарголина и отлетя.

Бръмбарът нахлуши тъмните си очила и вдигна пухеста яка. Успя да предложи на Гарголина да ѝ стане импресарио за концерти в чужди гори.

— Ако мога и аз да се включа — пропя чичопейчето. — Моето изкуство не може да се мери с това на Гарголина.

— Кой, ти ли бе? Кой си ти? — настръхна Врабо, човекът на някого. Подкрепи го и бръмбарът от мафиотския свят. — Я си гледай здравето!

Пеперудата и чичопейчето се свиха един до друг. Повече не продумаха. Останалите интелектуалци също благоразумно замълчаха.

Калинке, малинке

След като захвърлеха ученическите чанти, градските чеда ги отправяха към село при баба и дядо за икономия, че не на всички родители им допадаха финансово разните там лагери за отдих... Баба и дядо пък им връчваха по една козичка да я пасат по къра, за да се учат на труд и да разберат откъде идат млекцето и сиренцето с витамини. Гражданчетата се омешваха със селските си връстници и тръгваха да изучават горската флора и фауна, дето я знаеха поназубрена от учебниците.

— Калинке, малинке, къщата ти изгоря, децата ти плачат — напяваха селските им акрани.

Градските продължаваха с куплетче:

*Калинчице, капчице, дай ми твойта шапчица,
да ида в горица, да сбера тревница
и шарено цвете, да се кичим двете.*

Но не-щеш ли Калинка чу задявките и отвърна:

— То бая гора изгоря — от сушата ли, от що ли друго, ама моята къщица е здрава, и дечицата ми, Бог да ги поживи, са добре. А колкото за шапчицата — не си я давам. От китка не се отказвам, даже и перце ще ми прилича някакво на капелката като на дама от висшите етажи.

Децата така и не разбраха бръщолевенето на Калинка и

продължиха да си пасат козичките, та вечерта да пийнат прясно млечице. Край Калинка се завъртя един Калинчок, но тя не му обърна внимание. Поосука мустак зеленоок скакалец. А, това е друго нещо, може би чуждоземско? На другия ден той пак се появи. Калинка предвидливо бе отишла на козметичка — да почерни точките си по крилете, напръска ги после с марков лак, купи си тоалет от моделите на Джина Ник — последен писък на модата, а от изисканата къща за шапки „Беллора“ си избра шапка-фантазия. В този си вид можеше да се появи пред Скакалечко. Той не бе променил външността си — дойде пак със зелени крилца и дълги скокливи нозе.

— Ти защо нямаш черни точки? — попита Калинка, чиято представа за естетика бяха криле с черни точки. Попита го и защо скача толкова високо.

— Затова ме наричат скакалец — отговори той, — че не летя, а скачам. И не мисля, че ти си с недостатък, понеже нямаш крака за високи скокове като Стефка Костадинова.

Заиграха се двамата по поляната.

— Вижте, вижте! — викнаха децата с козичките. Зеленият Скакалечко подскачаше високо над тревите и хоп — кацна върху полския мак, който го привлече с червения си цвят. Калинка-малинка, литна по него и кацна на същия мак. После тя отново полетя и кацна върху жълтия кантарион — билка такава лековита. И Скакалечко си плю на петите и се намери върху билето.

— Виж колко е интересно, когато сме различни — каза ѝ той.

Калинка се съгласи. И схвана, че не е важно приятелят ѝ да бъде чуждо насекомо, а да е добър и обичлив. И още нещо разбра. Щото всичката ѝ прелест, нагласена от стилисти и модисти, беше се размазала от дъждовните капки, които накапаха внезапно и Скакалечко побърза да я отведе под едно голямо листо на репей, разположил се нашироко. Калинка си остана такава, каквато си беше, преди да е натруфена, тъкмо такава я харесваше скакалецът. И той си остана такъв, какъвто си беше и Калинка го прие за приятел верен.

А децата отново запяха: „Калинке, малинке...“. Тя кацна на ръчичката на най-малкото момченце, то се изгъна наскреде поляната:

*На моето пръстче кацна една червена калинка
на черни петна. Ще чакам додето разтвори крилца.
Недейте я буди, послушни деца!*

Изръкопляскаха му, но видяха: на страни стоеше обиден скакалецът, че за него нямаше стихче. И понеже не знаеха, измислиха си:

Скакалечко, лечко, скачай надалечко!

Те бяха прилежни ученици и учителката им бе възлагала да

пишат не само есета, а и стихове, та разбираха кое що от стихотворна техника.

После продължиха да си пасат козичките, та довчера баба да им надои прясно млекце с витамини. А Калинка и Скакалечко благодариха на децата за литературното утро и отново се понесоха в луда игра над поляната.

Китайската роза

Новото цвете на балкона имаше пет едри хармонично разположени в кръг червени листенца и нежен, издаден напред, тичинков цветник. Красиво, ярко цвете, изпъквашо сред зелените листа на ствола си. Стопанката го бе поставила в изящна саксия сред другите на терасата. където през лято излизаше на хладина и се любуваше на цветята си.

Червеното цвете се намери до едно мушкато — също ярко алено. Неговите дребни цветове бяха съчетани в едра китка — със своя красота. Но мушкатото беше нашенско цвете, докато другото — екзотично. Мушката имаше във всяка махала, във всяка цветна градинка, на всеки балкон и прозорец. Затова то беше на „ти“ с останалите цветя, посадени от женска ръка за радост на човешкото око. Повечето цветя го уважаваха, но някои го имаха за обикновено, че обикаляше от саксия в саксия.

— Дай ми от твоето, розовото — искаше съседка.

— Ама ти ще ми дадеш от твоето бялото, че нямам от него.

Тъй, като мушкатото беше най-разменяното цвете, то знаеше всички новини и клюки в махалата.

— Коя сте вие? — попита то първо новото цвете.

Като научи, че се нарича Китайска роза възрази:

— Погледнете там отсреща в градинката на баба Ирина — ей ги розите. Не ни заблуждавайте, моля.

— Но аз съм отглеждана в китайски дворци.

— Аха, така значи. Я да те помириша. Никакъв аромат. Ние може да не сме от китайска имперска династия, но си имаме и хубост, и аромат. Моля да ме извините, ако нещо...

Червеното цвете му отговори с презрение:

— Вие сте обикновени цветя без никакви благороднически корени, докато моето родословно дърво...

— Ние сме били 500 години под робство, затова са заличени санове и титли при нас. Ама е оцеляла българската роза маслодайна, и ружата и шибоя, и карамфилчето, че и моя милост. От вековете идваме.

Някои цветя, които дотогава гледаха със завист прищълката, обърнаха благодарствен поглед към мушкатото за неговата патри-

отична реч. Но други склонни към чуждопоклонство, което ходеше не само по хората, а и по флората, ухаждаха Китайската роза — все може да имаш някаква полза от съприкосновение с чужденка, друго си е. Те погледнаха с укор мушкатото и дори го нарекоха „прост балкански субект“.

На свечеряване обаче цялото цветно население на терасата ахна. Китайската роза започна да свива петте си листенца.

— Какво става с вас? Лошо ли ви е? Успяхте ли да си осигурите домашен лекар или да викаме „Бърза помощ“.

— Не, аз... Моят цвят умира вечер — с приглушен глас задъхано изрече тя. — Утре ще цъфне друг, но всеки е еднодневен.

— Чуждоземна красота — еднодневка, значи, нетрайна... — промъгли мушкатото. А ние сме си с жилави корени и си цъфтим ли, цъфтим...

Балканската флора кимна съпричастно.

Седефка

Беше красива мида. От бял седеф, светец с елмазен блясък. Край нея обикаляха ту рапани, ту охлюви белостенни, ту черен или друг някакъв мидар. Но тя си знаеше цената и не клатеше капела комуто и да е. Съзнаваше, че, е красива, че блести, че е изящна с лъчеобразните релефни линии върху черупката си.

Веднъж поотвори тези черупка, за да вдъхне и тя от въздуха, който поемаха други морски твари. Случайно в нея се вмъкна любопитна песъчинка. Е, всеки знае какво става по-нататък. В лоното на Седефка се образува бисерче. Само че нашата мида не знаеше, че носи в утробата си такава ценност. Ако знаеше, сигурно щеше още повече да се възгордее. Тя държеше преди всичко на външността си. Кипреше се, оглеждаше се с часове в морското огледало и плуваше грациозно, а по нея винаги имаше опашка от мъжки същества. Понякога се излягаше върху зелени и тъмноцветни водорасли, друг път се люлееше върху някоя задрямала медуза или се возеше на гърба на бърз рибок. Весело преминаваше животът ѝ, весело и безгрижно. Седефка наивно си мислеше, че ще бъде все млада и красива и ще има кандидат-женихи. От време на време седефената мида усещаше, че някаква тежест я кара да се задъхва. Но по-важното беше да бъде красива черупката ѝ. Това приятно гъделичкаше самовлюбената ѝ душа.

Но годините отминаваха. А когато годините отминават, знае се, всяка жива твар остарява. Седефка усети това, когато разбра, че никакви, мъжкарите вече не я ухаждат. Как така? Не е възможно! Но протестите ѝ бяха просто от безсилие. Тя беше сама, изоставена. Черупката ѝ вече не-блестеше така ярко, личаха по нея драскоти-

ни, релефните лъчи бяха потъмнели.

Мидата се провлочи към брега, отпусна снага. Тогава един младеж я разтвори и извади искрящия елмаз. Седефка изгледа с удивление това дребно зрънце, което грееше като малко слънчице. „Аз съм носила тая прелест без да зная!“ — учуди се тя. И разбра: не външният блясък е важен, а онова, което носиш дълбоко в сърцето си.

Не ми е работа

Свраката седеше на един клон и ловеше мушици, като се оглеждаше наоколо. Прелетя покрай нея косът.

*Добре дошъл, кос,
наш пролетен гост!*

Така го поздрави свраката с познато стихче, за да покаже, че разбира и от поезия. Той ѝ отвърна и понечи да полети, но така лесно да го пусне г-жа Сврака!

— Как са косерицата, и косенцата? Чух скоро (то пернатите какво ли не говорят!), че Човекът ви калесал на лозе да копае, да вързвате, пък вие сте се правили на глухи, ама кога дошло да се бере гроздето тръгнали сте с децата барабар... Сложил Човекът едно плашило с дрънкулки като пънкар, ама само глупавите гарги бягат от него...

Отлетя Косерът, без да отговори дали е вярна приказката... По него Свраката проговори: „Знам те аз колко си работлив...“
Насред поляната размаха ушета малкият Зайко.

*Зайче дългоушче, с беличко кожухче,
с алени очички като две звездички
с пухкави две лапки като във чорапки...*

примами и него Свраката със стихче, за да изяви рецитаторските си способности.

— Къде така? Да си поиграеш ли? Че много рано те пуснала майка ти! Закусил ли си? Какво закуси? Морковче? Ами майка ти ошета ли вече? А, татко ѝ помагал? Той какъвто е женчо... Ами какво ще готвите за обед? Зелe? Откъде го взехте? Купихте го от една градина? Знам аз как го купувате вие от градините, ама не ми е работа...

— О, Кумице Лисице, де се дяна? Постой да си поприказваме, то няма с кого да си продумаш...

— Бързам, бульо Сврако. Стопаните сега са по къра, а пък имам една тайна пътека към кокошарника на дядо Пешо...

— Тя работата не е заек да избяга, кумице. Те Пешови няма скоро да се върнат. Те като тръгнат със стрина Жека забравят. Чувам ги:

„Хайде, Пешо, да прекопаем, хайде да полеем, да оберем, да натоварим“...

Па като дойдат децата им от града пък товарят в колите. Ами ти как си, бай Лисугер, децата? То не ми е работа, как Сийке, както казват хората, ама чувам — почнали сте износ на бройлери, че откъде толкова?

— Няма такова нещо, бульо Сврако, каква ти търговия... Хайде да вървя, че окъснявам, пък то голи сме като пушки ловджийски...

Като поотмина Лиса, Свраката рече подире ѝ: Знаем те аз каква си стока мафиотска, ама ще скриеш от мене га ме няма...

Отведнъж тя съгледа Пена — магаричката на бай Пешо, завързана за едно дърво да пасе магарешки тръни.

— Добре дошла, ма Пенке!

Възрадва се свраката — най-послед една душа — вярна слушателка, дето не бърза да отминава.

— Да ти река новини, Пено. Зайка мързеливката пак строила Заека да ѝ шета из къщи, пък тя се размотава... Косертът и той, ленивецът, готов да зобе грозде, без да наведе кръст да помогне на човека. Пък Лиса, тая мутра, ще ми се прави на света вода ненапита, бройлери ще ми изнася в чужбински гори. Чух от сигурно място, че Вълчо им бил превозвачът с тира — ако го спипат, той да падне в капана, пък тя ще вика: „Болен здрав носи“. Вълчицата и тя го подкочоросвала върви по гурбет, пък тя тука с чакъла живот си живее, докато оня баламурник пренася в двойни дъна. Ама то сега както са ги стегнали по митниците...

— Ъ-ъ-ъ! — рече да се изкаже Пена, ама кой ще я остави!

— Тя и чакълацата ми е една стока — не ми е работа, как Сийке, както е думата, ама... Имала била неври, то сега кой е без неври! Ама тя щяла да ходи на преглед в чужбина. Чунким не е тука д-р Кълвачев. То и за него се чуват разни... дето взимал пари, ами и в натура, вярно е казвам ти.

— Ъ-ъ-ъ! — пак позарече Магаричката.

— Ти как я караш с Пешови? Хранят ли те или си само на диета с тръните? Син му бил, по ония, не мога ги заповни — по имотите, дето не се движели, ама пак пренася с колата буркани от Пешови. Пък какъв палат е вдигал с цяло езерце наред село — да се къпели вътре му. Уж им върнали от реституция от деда му. То само от реституция ако ставаше... Пък Жека и Пешо нека се бърхят по кърищата... И ти има да преживяш трънето...

— Ъ-ъ-ъ! — прорече магаричката, че дойде Пешо и я отвърза, за да я впрегне в каручката, че да товарят...

— У-у, мари дружке, какво чувам — песните ти станали хитове! — посрещна Свраката Гарголина.

— Ами откак Брџмбарко ми е импресарио, буљо Сврако, аз сџм вѳрхѳт на сладоледа.

— А, значи писар ти станал, ама чувам, че бил и дуструбутор на фирма за модни криле да кѳща „Пѳстроперка“. То не ми е работа, как Сийке. ама... Ами чула ли си, че Меца и Мецан Стрѳвнишки били на пѳтешествие по света?

— Остави ги тия примитиви — пресече я Гарголина. — Аз какви световни концерти готвя по горски подиуми...

— Сигур, сигур. Ами чула ли си за косера, дето Човекѳт го викал?

— Фолклорни истории овехтели. Сега чалгата е най! Мани ги ония идилии от времето на баба ми! Чао!

— Барем да не ти знам и зѳбките. мастия с мастия! Гарголина се нарекла, попзвезда била, с Брѳмбара се сдушила, тоз дѳрт пергишин , дето все гледа — лява рѳка, десен джоб. Ама не ми е работа, дето се вика!

— О, о, ти ли си, сестро! — подхвѳрна Свраката кѳм Враната. — Най-после да се повидим, да си похортуваме. Чула ли си?...

Гладиолата

— Мразя красотата ! — трѳсна царствената си глава розовата Гладиола.

Нежните листенца на цветовете и се разпериха от вибрациите на гласа ѳ. Едни такива коприненонежни листа с тѳнки жилчици по тях. Някаква невидима светлина се излѳчваше от тия крехки, широки в пицните цветове листа, а дискретно умалени в разпѳпаците. Това разкошно цвете се поднасяше само в сублимни моменти. Дѳлгите му стрѳкове говореха за величественост, зелените листа-саби му придаваха горда строгост. Това божествено цвете да мрази красотата?! Гладиолата споделяше тѳжно с цветята от вазите, в хола:

— Зададе се сватба — ами гладиоли, разбира се! Юбилей — пак мене натопяват. Бенефис на знаменит артист — как какви цветя — гладиоли! Писна ми да бѳда височайше цвете!

— Че защо? — недоумяваха белите карамфили, фрезавите фрезии, червените гербери.

— Никой не ме цени заради самата мене, разбира те ли — обясняваше през сѳлзи Гладиолата, — а ме тѳрсят заради красотата ми. Аз сџм красивото цвете, царственото цвете.

Заслушаха се другите цветя от вазите и откликнаха:

— Ами то и ние сме на сѳщия хал. Отглеждат ни в оранжерии, за да послужим на хората при екстрени случаи. Не растем и не цѳфтим, за да красим божия свят. Чакаме безропотно да ни откѳснат и

огънат в целофан и от оранжерииите — някъде по задължение.

В единия прикътан ъгъл на хола имаше и една малка вазичка със скромно букетче от полски маргаритки, горски теменужки, метличина, невен. Срамуваха се те от присъствието си сред пищните колеги, на които тайно завиждаха. Учениците от селското училище, където старият юбиляр бе учител, знаеха, че той обича полски цветя и му бяха свили тази пъстра китка. Но сега цветята се чувстваха неловко. И недоумяваха как може тази прекрасна гладиола да твърди, че мразела красотата, че не се харесвала. Ако те имаха нейната красота! И прелестта на впечатляващите гербери, рози и всички други — със своите едри разкошни цветове...

— Извинете, може би ние ви грозим с присъствието си — реши да се престраши кавалерът невен, че бе по-отворен, живял и в градинско общество.

Чак тогава Гладиолата зърна полското букетче. Видяха го и другите цветя. И си завидяха взаимно. На пищната красота и на естествената прелест. Но преди завистта да обсеби сърцата им и да ги изпепели, Гладиолата бе осенена от прозрение свие и тя заговори с гласа на това прозрение:

— „Не завиждай на ближния“. Всекиму Бог е дал нещо хубаво, което другият го няма. Твоето „хубаво“ те прави личност със собствена красота. Научи се да цениш себе си първом, после се огледай около си, за да видиш красотата и на другите, без да им завиждаш. Тогава ще разбереш колко е хубав в своята неповторимост целият божи свят.

Цветята загледаха Гладиолата като пророчица. И се замислиха. Влезе старият учител, смени грижливо водата вав вазите и приседна да креслото да погледа цветята. Всяко от тях видя в очите му отразена собствената си прелест и почувства радостта на човека, когото всички те бяха зарадвали.

Градинският охлюв и Голата охлювица

Градинският охлюв завиждаше на Голата охлювица. Каква е пъргавейка, как бързо извива съблазнителното си голо тяло и го придвижва изкусно напред. А той, какво е той?

*Гадинка нищожна,
гърбата,
рогата,
по-мръсна от змията,
от дявола по-грозна!*

Така го е нарисувал поетът „животец в една черупка, подвиж-

на кратунка“...

Децата често го откриваха в градината и му пееха: „Охльо, бохльо, покажи си рогата, да ги видим черни ли са, бели ли са“... Минаваше покрай него и Голата охлювица и ехидно му подхвърляше:

— Искаш ли да играем на гоненка! Ще участваш ли в състезанието по спортно ходене? Записвам желаещи. Спонсорска фирма ще раздаде големи награди.

Харесваше му тая красива охлювица, но къде ти... Не можеше и да си помисли дори за близост с нея! Премълчаваше и се скриваше в черупката си. Там насаме отпращаше въпроси към небитието:

— Защо Господи, си ме създал такъв? Аз едва се влача по божия свят, мъкна се като някой неферен. Всички твари волно и леко се движат, дори една мравка по-бързо върви. Да не говорим за Голата охлювица, дете вие гръб по майката земя лъскава и красива. Нали сме от едно потекло, защо тя е освободена от моята тегоба? Аз наказан ли съм за грехове в минал живот, карма ли изплащам? Що не ми явиш, Господи?

Така си разсъждаваше Градинският охлюв тържовно. Весден едни и същи жални мисли обсебваша съзнанието му и мъка страдална го изпълваше.

Но настана еднъж задух и жар се посипа от светилото небесно. Едва дишаха и хора, и птици, и живинки всякакви по грешната земя. Но Градинският охлюв се прибра в бърложката си, в която сакаш имаше климатик. Добре си му беше...

След жежкото време гък се изсипаха поройни дъждове. Като Ноевия потоп. Издавиха се дребни животинки, цветя, дървета, даже и люде. А Градинският охлюв оцеля, свит в корубата си. Край него мина Голата охлювица — едва се влачеше изтомена. Почука на вратичката му:

— Помогни, братко...

— Ела, влез, мила, в моя скромен дом — приюти я Градинският охлюв.

Сгушиха се двамина, спасени от бури и пороища. И тя му стана жена.

— Благодаря ти, Всевишни — отпрати молитва Градинският охлюв към небесата. Дано не са достигнали до ушите ти, Господи, прежните ми молби и слова укоризнени. И прости на мене, грешната земна твар...

Букет

Синчецът си лееше песничката на стария поет:

Малко цвете съм в полето,

*аз съм синия синчец,
Любя въздуха, небето,
кича полския венец.*

Чуха го неговите събрата и нали у всяка божа твар се таи малко завистчица , запрепиха се с него:

— Само ти ли кичиш полския венец, ами ние?

— Ален мак самотен нейде... изви глас червеният мак, почервенял от жежкия топлик или от нещо друго?

— Ти да мълчиш, че си тоталитарен — смъмриха го другите цветя. — Твоята песен е вече изпята от Столетницата, дето е демоде.

— Така ли? — докочи се макът. — Ами на синия синчец не е ли доизпята? То „Синьото цвете цъфтеше, цъфтеше“, ама прецъфтя.

— Вие и двамата сте като в оная песен:

*Че сте си лика-прилика
като два стърка иглика —*

рекоха в хор цветята.

— Сега съм аз на ред — усмихна се жълтурчето с царския цвят:

Аз съм цвете мило, цвете красно...

—Аз пък кичих венеца на селяците — обади се оранжевият минзухар, ама не съм съвсем сигурен дали още го кича.

— Сиротен си ти — отвърнаха му цветовете. — Най ти приляга стихчето:

*Минзухарко, братко,
имаш ли си татко?*

Май от много татковци остана сираче.

— Мене ме забравихте — обади се ментата.

— А, ти си на ментетата, не ставаш за украса в букета на новото време на чистите и непорочните,

— Че то останаха ли цветя за такъв букет? — попита тревича електорална. Но изпълнена от верване, изрецитира пак дядо Вазов:

*Цветя навред, цветя прекрасни,
цветя на планинската младост,
на всяка с типка хубост расне,
при всеки поглед -нова радост.*

*Вървя — в море цветя замени:
червени, бели, златни, сини,
сапфири, яхонти, рубини
без брой, от слънцето посени.*

Олеле, мамо, пчеламеужили!

викаше момченцето разтреперано. Боли!

Майка му натърка ужиленото краче с чесън, наложи го и с домати и детето притихна.

— Защо ме ужили, нищо лошо не съм й направил — заплака обидено то.

— Защото скришом си бъркал в буркана с мед, та чак мухите са близали от твоите бузи.

— Ти откъде знаеш?

— Казаха ми.

— Кой ти каза?

— Който те е видял.

— А, Милчо ли?

— Няма значение. Не е ли вярно?

— Малко — реши да се измъкне юначето.

А работата беше следната: след като закуси филия с мед и масло, героят реши да се пооблажи с още малко мед. Напъха пръстче в буркана с мед и пак, и още... Не щеш ли, по улицата минаваше приятелят му Милчо, който видя тоя ритуал. И това ми било приятел — да го издаде на майка му! Не приятел, а предател коварен! Той ще го...

Но докато мислеше какво точно ще го, пак нещо бръмна край него.

— Върви се измий хубаво, че днес ще те изядат оси и пчели — викна майка му.

Той не се досети, че лепне до ушите — и бузите, и всичките му пръсти бяха нацапотени — така, че майката му можеше и да не бъде осведомявана от свидетели за станалото.

Не, това няма да стане. Той ще отиде до кошерите да разбере някои неща. Все си мислеше как така пчелите го правят, тоя мед и защо ли пък жилият...

Чу, чук, чук... Де ли се е скрила?

Хей, пчелице лекокрила!

Моля те, недей ме връща,

Дай да видя твоята къща!

Пчелата, която пазеше на вратата като бодигард, му напомни:

— Надникни, момченце мило,

но помни, че имам жили.

— Много добре знам — отвърна детето.

— Нали ме ужили вече. Идвам да си разчистим сметките.

— Не съм била аз. Днес бях в една липова гора да събирам прашец от липата за мед — много е полезен.

— А, дето баба ми вари липов чай, когато ме заболи гърло и слага в него и липов мед.

— Позна. Моят мед е и лекарство. По аптеките се продава и прополис, и пчелно млечице.

— Ами ти как правиш тия пити с мед?

— *Меся ги аз самата
от прашеца на цветята.*

— А аз не мога ли сам да си направя мед от тоя прашец?

— Не си в час — отвърна пчелата-бодигард. — Патентът е наш. То ако всеки почнеше...

Явно, тая пчела беше много веща в икономическите въпроси.

— Само ти ли правиш всичкия мед?

— Можеш ли сам да произвеждаш в индустриални-количества? Ти сам ли играеш на народна топка или на гоненица?

— И как го правите?

*Със паничката си. злата от цветенце на прашенце,
аз политам над гората от лехичка на паничка,
от градинка на градинка от полянка — на гаванка.*

Пчелата обясни как под ръководството на пчелата-майка, царицата, събраното се преработва в кошерите по специален технологичен процес, който е фирмена тайна. Не се издава! Всички пчели имали определено работно място с почасов график и осем-часов работен ден. Напъгвали килийките на пчелните пити с мед, с който се хранят. Но те били човеколюбци и с охота го раздавали и на хората. А пък човеците, от благодарност ги подхранвали със захар.

— А я ми кажи ти защо тогава ни жилите? — попита с нацупени устнички момчето. Уж ни обичате, пък... Това е вторият ми въпрос.

— Ами защото не можем да познаем коя част от човечеството е добра и коя — лоша. Чрез жилото се пазим да не ни обере някой паничката с прашеца, който толкова трудно събираме, по цял ден превиваме гръб. Нали и вие се вардите от обирджии! Иначе всичко отива на кино.

И момченцето разбра. А пчеличката му каза да си донесе едно бурканче. С разрешение на Общия пчелен съвет тя му го напъгни с мед. Само че да не бърка с пръсчетата вътре, защото ще се захароса. Пък и мама ще познае пак. А ако го види и някоя нейна сестрица какво прави скришом, той знае вече от личен опит какво може да му се случи...

Все така ще светя

Светулката се зарея над нивята в тихата нощ, ала изведнъж видя много свои посестрими нейде в далечината. Не бе идвала към тоя край.

— Елате насам — повика ги тя чрез кодовата система на своето фенерче.

Изглежда не я чува, защото не ѝ отговориха със същия таен сигнал. Тя реши да прехвъркне до там — да види какво е това множество — цяло стълпотворение от светулки — като на панаир. Защото тази светулка бе и любопитна, и любознателна. Изненадано видя, че блещуканията не бяха светулкови, а някакви други — кръгли, много по-големи и не пулсираха като нежното фенерче. Те ще са от съзвездието „Сириус“ — рече си тя.

— От там, казват, идвали с НЛО триметрови човеци. Прилича им и светулките им да са по-големи от нас. Приблужи се тя до тях и видя, че бяха закачени на дълги стълбове. Поздрави ги учтиво:

— Добре дошли на планетата Земя. А вие от коя планета сте? Огромните светулки мълчаха.

— Защо искате да контактувате с мене? Или по вас контактуват само по Интернет? Аз съм добра земна светулка. С нищо няма да ви навредя. Да се запознаем...

Те излъчваха ярка светлина, но си мълчаха. А нашата светулка беше емоционално същество. Нейното фенерче пулсираше и трептеше, изпълнено с любов към всичко живо. Докато тези студено и бездушно седяха на дългите си колове, без да премигнат поне веднъж за „добър вечер“. „Е, няма да се натрапваме“ — реши светулката.

Забеляза човешка къща с отворен прозорец. Вътре от тавана на стаята се спущаше също такава огромна светулка като ония навън. Едно момиченце бутна някакво копче на стената и светлината угасна. Значи момиченцето е по-силно от ония от „Сириус“! Защото светулката, както вече забелязахте, беше наблюдателна и интелигентна с ум разсъдлив и аналитичен.

И момиченцето се приближи до прозореца и мило рече:

*Светлинка трептяща
дланите ми озарява.*

*То било една искрица,
то светулчица била.*

Светулката се зарадва, че я приветстват в стихове, но не се разсея. Зоркото ѝ око не пропусна да забележи, че великанската светулка, пак с помощта на момиченцето и вълшебното копче, отново светна. Детето каза на гостенката си: „Ти светиш като тая лампа“. И така светулката разбра какво е името на братовчедката ѝ. Явно, тя не беше от ония от Сириус, щом и децата можеха да я командват! А може да е измислена от хората? Знае ли човек?

Момиченцето повика всички:

Гледайте — светулка

е дошла да ни гостува!

Събра се цялото семейство — майката, бащата, братчето.

На масата светулката забеляза разтворена книжка. Знаеше какво представлява тя от момчетата, които лете пасяха овчици или козица, та си носеха в сакчетата по някоя книжка и си четяха като следяха буквите с пръстче. А нашата любознателна светулка се стремеше към светлината на просветата. Момиченцето отново заговори в стихове:

<i>Тя пълзи, заобикаля</i>	<i>И се спуска към божура,</i>
<i>като бучка всяка буква</i>	<i>който ален цвят разпуква,</i>
<i>По картинките се качва</i>	<i>към рисуваната капка</i>
<i>до самите небеса.</i>	<i>изумрудена роса.</i>

Таткото рече:

— Търси място в тоя цвят да пренощува.

А братчето хитро обясни:

— Май се учи да чете...

Светулката остана да спи върху добрата книжка. Може би така щеше да научи всички букви?

Когато се събуди на утрото, великанските светулки вече не светеха, както и лам-па-та в стаята.

„Не сте свършени — прецени тя. — Трябва винаги да има кой да осветава пътя на хората с добро чувство към тях. Защото иначе може да сгрешат върната посока и да ги победят злите сили. Аз светя, дори и когато Бухалът в баснята „Бухал и светулка“ ме заплашва. „С какво ти преча?“ — питам го аз, а той бухука: „Светиш“. И ще продължавам да светя докато светлината да Доброто залее целия свят!“

Ние всички...

Ако не сте чували, да знаете, че теменуга е най-скромното цвете. Мушнала срамежливо модроока главица в горските храсти, тя едва се вижда.

— Аз съм най цветето на пролетните цветя! — репчеше се минзухарът с жълтеещата си глава.

— Аз съм по-цвете от тебе, ако искаш да знаеш, защото мене ме наричат предвестниче на пролетта! — кипреше са бялото кокиче.

— Ами аз каква съм? — попита несмело теменужката.

— Ти се гуши там из хрусталаците и много да не знаеш! - отвърнаха двамата претенденти за титлата „Цвете на пролетта“.

— Кукуряк, кукуряк, днеска цъфнах, утре пак! Аз съм най-ранобуден, затова съм над всички ви! Не сте ли чували хората да

казват кога не могат да спят: „Цяла нощ бях кукуряк!“

— Остави ги ти хората с техните неврологични проблеми, ти си един прост кукуряк и това е!

— Ама аз пък съм синият синчец и кича полския венец! — понечи да опонира синцецът.

— Остаряла ти е песничката — срязаха го и него.

Теменужката сви модрите си листовце, засрамена заради братовчедите си.

Тогава долетя славеят. А братче и сестриче бяха тръгнали с торбица да сберат прясна копривка, че баба да им свари чорбица с витамини.

— Кой пее така хубаво? — спряха се децата да послушат. — Трябва да е славей — зърнаха го те на дървото. — Но той съвсем не е красавец! — разочароваха се те. И заговориха на птичето:

*Славейче,
ти защо си нямаш пъста дрешка
като всички горски птички?
— Ах, дечица,
аз ви пея от душица.
Мойта песничка за вас е
като пролетна росица.*

Така им отвърна Славейко.

Той бе чул спора между цветята и реши да се застъпи за теменужката.

Запя: „Аз съм цвете с цвят лилав... теменуга съм“.

— Песента на Ирина Флорин! — викнаха децата.

—Отгадахте! -отвърна Славейко.

Тогава теменугата се измъкна изпод храстите и в гората се разнесе чуден аромат. Не на теменужен дезодорант, а същински, марков.

Цветята загледаха цветолистиято ѝ, обагрено в тъмносиньо, лилаво, с жълтеникави и бели петънца. Виж каква била тя! Не бяха се заглеждали в нея дотогава. Вдигнаха очи и към Славейко, който беше с обикновено кафяво-сиво оперение, не пееше като Джон Ленън.

И оцениха и скромността на красотата, и великолепието на таланта.

— Ние всички сме деца на горите и полята, деца на майката — Природа — запя вдъхновено Славеят тържествена меса, съчинена в чест на пролетта.

— Ние всички! — възторжено повториха рефрена цветя и птички.

— И ние, и ние! — огласиха гората децата с ясни гласчета —

те пееха в детския училищен хор „Малките славейчета“.
— Вие всички! — отекна — горското ехо.

Лекарят в отпуск

Д-р Кълвачев бе от ония, дето им викат работари. Ще го чуеш ту в единия, ту в другия край на гората: „Чук-чук. Чу-ук —чу-ук“, „чук-чук, чук“. Сякаш предупреждаваше: „Аз съм тук, пазете се, корояди!“. Търсеше го народът горски, че го спасяваше от вражи набези. Оперираше стеблата на дърветата денонощно и от „джипи“ премина в собствен частен кабинет с неограничено работно време. А частниците, знайно е, нямат мяра — от ламтеж за пуста печалба... Иначе си беше отличен хирург и имаше клиентела денонощно.

— Нужна ми е спешна помощ, докторе, ще си умра млад и зелен, тия червеи стържат като с трион по снагата ми — зовяха го чеда горски — дъбове, ясени, буки... И добре си плащаха, което си е. Не отказваше от нищо Кълвачът. Всеки добър майстор се слави с работата си, но и благинките, които тя носи трупаше с наслада. То живо око насищане няма.

Веднъж се случи да работи близо до гнездото на една синегушка.

— Братко, кълвачо — рече тя, — мога ли?...

Той очакваше молба за помощ, но...

— Най-добър в професията си — рече тя, — може и професура да защитиш, и кандидат на науките да станеш, дай боже, но защо не знаеш почивка?

— Нямам време — отвърни той. Имам много пациенти, нужен съм им.

— Но си нужен и на себе си. Не си от желязо, а от птича плът. Ще отслабне имунната ти система, пък и клонът ти-скалпел ще се похаби до време, ако не се спастря. Работи, но си и почивай.

— И какво според тебе — да легда и да чакам да дойде оная с косата? — раздразнено опонира той, че не беше свикнал да спорят с него.

Но се загледа в Синегушка. Я какво хармонично оперение! Пък и тая нежна синя гушка!... Вглъбен, в работата си не беше плакнал очи в перестата женска хубост. А тая синегушка... Нещо сладко изпита душата му, топлинка някаква го изпълни. Сърцето му се отвори, но не нацяло. Обсебен от деловитост не можеше отведнъж да се откъсне от ежедневието си. А не можеше да устои да чувствата, които не му даваха мира. Усети, че несъзнателно приема поръчки все в близост до гнездото на Синегушка. А тя му се възхищаваше на таланта, но го и желаше и все го подканяше да си отдъхне.

— Не става, бе човек — реагираше той, — пациентите тропат на портата ми.

— Има и други лечители.

— Да, но търсят баш майстора хората.

— Лошо е, ако той е само един и не е обучил добра смяна.

— Абе то е свързано и с печалба, трябва да ти доверя, пък тя не е за изпуцане. Сладостта от хубавата работа е в комбина със сладостта от спечеленото. Ще се излежаваме там-горе — посочи той космическите небеса.

— Ние с тебе по различен начин разбираме въпроса за труда и почивката. Не значи да се излежаваш, а да отдъхнеш. Ето аз, пък и други колеги — строя си гнездо, собирам насекоми и зрънца, мътя, па по някое време литна върху някое дърво островърхо да си попея и да погледам божия свят. Друг път прехвъркна на екскурзия до друга гора да подишам тамошен въздух, разсейвам се от грижи и неволи. Ако живеехме заедно, щеше да я усетиш тая почивка — загатна му тя нещо, за което той още не се сещаше. — Това хората наричат разтоварване, а те са малко по-умни от нас. Така и тревогите ми са по-дребни и не се страхувам от обирджии, а ти май си пазарил лешояда за бодигард. Пък и данъци кой знае колко плащаш и колко криеш от горската държава. И де Илия — на кирия. А аз попея тук, попея и другаде, намирам нови приятели...

—То и аз пътувам, де. По служба.

—Аха, служебно. А да си ходил до Канарските острови с тия пари, дето ги трупаш, да чуеш как пеят канарчетата. Колкото оалчняваш, толкова повече огрубяваш духом, не го ли усещаш? Да си оперирал някого по бедност?

Д-р Кълвачев трепна. И погледна Синегушка с дълбок говорещ поглед. След малко смени табелката „Приема денонощно“ с — „Лекарят е в отпуск“. Предложи на Синегушка да направят сватбеното си пътешествие до Канарските острови...

Райската птица

Тя имаше кадифено оперение от криле като пелерина и разкошна златиста опашка. Зелената ѝ гушка контрастираше с жълтеникавата малка главичка. Всичко това правеше Райската птица божествена.

Синият коронован гълъб гукаше по цял ден край нея, Розовото фламинго достигаше небесата с шията си, Колхидният фазан проточваше с поклон стреловидната си опашка. Но Райската птица не приемаше приятелството им. Сутрин те изпращаха пред покоите ѝ дълги трепетни трели, през деня се надпреварваха да пуцат в гнездото ѝ мушички и зрънца, а вечер всеки от тях се опитваше да

примами горделивката в някаква щура игра. Тя понякога се увличаше, кокетираше с красивата, си опашка и подемаше птичи диалог, който впрочем се оказваше монолог:

— Как поддържате, г-н Лопатар, тоя бисерен бял цвят? С какъв шампоан се къпете?

Без да чака отговор, се обръщаше към Пчелояда:

— Събрали сте всички цветове на дъгата, господине. Ако ги имах аз...

— Какъв божествен клон, г-н Орел! Пък моят — невзрачен... Така всъщност Райската птица се самолюбуваше, защото я сипеха с комплименти — че напротив, тя... Поддържаше грижливо външния си вид. Ползваше услугите на стилисти от ранга на Капанов, маркови фирми за пероподдържане, масажистки, педикюристки. Плащаше добре — родът ѝ имаше майчини, бащини и дъщерни фирми „Райптиц“ за строителство на гнезда.

Говореше се за някаква корупция във фирмата, която горският съд не можал да докаже. Мълвеше се, че той бил получил дар от фирмата — солидни гнезда.

Райската птица пилееше пух и пера по дискотеки и купони, тръскайки разкошната си опашка. Вихреше в танците страхотното си ветрило, спечелило конкурс за мис „Птича опашка“, спонсориран от фирма „Райптиц“.

Скоро в подобни купони мъжкото пернато войнство се изпонапиваше, а възпитаните в скромност птички се стрелваха по гнездата си. След един такъв купон Райската птица се разплака изоставена и самотна, с оскубана от хулигани опашка. Тогава до нея се приближи мъничето Орехче.

— Те не ти са приятели — изпя то. — Помисли, интересува ли се някой от тях от твоите желания, копнежи, мечти? Овъртат се край тебе заради татковата ти фирма. А знайно е, че и красотата, и парите са измамни, преходни. Празни души носят всичките твои... Огледай и своята — не е ли и тя такава...

Рече Орехчето-мъдрец и отлетя.

А Райската птица за първи път в живота си запя една тъжна и горчива песен...

Ласто, Ласто, Ластовичко...

*Ласто, Ласто, Ластовичко,
с тънка шийка кат Марийка,
със забрадка като Радка,
научи ме да летя
като тебе по света.*

С тези стихчета, които Гугусчукът бе чул от човешките деца, закачливо ухажваше Лястовичката. А тя кокетно му отвърщаше:

— Че защо да те уча, ти си знаеш. Нали ходиш на гости у братови си чак до Дунава и се перчиш с рода си:

*Гу-гус-чук на Рус-чук,
имама брат, ад-во—кат.*

— Пък аз какво — една забрадка и тънка шийка. Нямам никакви мастити родове от юристи или други някакви. А може би ти имаш и някой „де-пу-тат от Баг-дат“?

— Да, ама ходиш всяка есен в чужбина!

— Ами, ходи и ти, режимът вече е безвизов!

И тя се стрелваше в синевата. Разперва крилца на кръст, пали мотора на самолета си и полита. По някое време крилето ѝ потреперват, после правят лупинг право надолу и изведнъж като ракетни двигатели извисяват космонавтката нагоре към небесните висини. По нея политат пернатите ѝ ухажори. Тя се гордеше с ефирния си полет, с крилцата си пеперудени и тънката си опашчица. И естествено, привличаше пернатото население. Но неизменен неин бодигард, както стана ясно, беше Гугусчукът, който все се перчеше със своя брат-адвокат. Лястовичката малко искаше да знае за неговия прословут род. Беше весела и лекокрила, рееше се из просторите всеки божи ден и поглеждаше изпод крило бодигарда си нафукано.

Той се стремеше да не изостава в летежа си след нея, но скоро се заморяваше и кацаше на клонче да я дочака, като я следеше с поглед. Беше малко по-тромав, че беше понапълнял от годините и не пазеше диета като лястовичката. Тя сутрин не закусваше, изпиваше само едно кафе, на обед се задоволяваше с някое друго червейче, пиеше минерална вода от извора, а вечер клъбваше няколко сортови зрънца от посевите. Талията ѝ беше фина с подходящи мерки за конкурс в „Мис Пернати“, в който винаги печелеше първо място по заслуги, не по другия начин.

Много от времето си отделяше за изграждането на гнездо.

— Аз съм творческа натура — обясняваше на Гугусчука. — Не струпвам клечки и пръчки, само сламки и кал използвам. Съзиждам творба на изкуството.

Работеше бавно, търпеливо, с любов. Бодигардът реши да помогне, като ѝ носеше строителен материал, но тя отбираще, не харесваше и това го ядосваше. Колко му било — едно гнездо като всяко друго.

— Ти нищо не разбираш от изкуство и си един груб материал, кореше го тя.

— А ти си една романтичка — отвърщаше засегнат той. — Влагаш сили и средства, работиш бавно и накрая какво — ситна-древна къщурка. Можеш да спретнеш едно АД, да инвестираш в

строеж на по-солидни сгради, че да спечелиш нещо. Дотогава ще живееш под наем.

— Да живея под наем? Да, не съм някоя кукувица да скитосвам по чужди къщи! Твоят брат-адвокат ли ти дава подобни съвети? Не ми трябва инвестиции и печалби. Искам да си живея в собствен дом, проектиран и изпълнен по моя проект.

Споровете си вървяха, но бодигардът не се отлъчваше от Лястовицата. Тя построи своя скромнен палат и все така безгрижно се носеше из висините, без да мисли за утрешния ден, с крилца-перки и опашчица-стрела. Никой от двамата не се замисляше какво все пак ги сбира? Толкова различни бяха по характер и манталитет.

Но веднъж Гугучукът не се появи. Макар, че тя не обръщаше внимание на неговото присъствие около себе си и даже му подчертаваше, че изобщо не държи на него, а предизвикателно се стрелкаше нагоре-надолу.

Но в деня, когато не го видя да лети задъхан след нея, тя изтръпна. Къде е верният приятел? Какво му се е случило? Чак тогава се видя самотна и незащитна. Ами ако някой я нападне в днешните смутни времена да открадне зрънцата ѝ или лоши деца я замерят с прашка?

След 2-3 дни Гугучукът се появи.

— Мо-ят брат ад-во-кат ме покани на гости. Търсих те да ти се обадя, но те нямаше. Извини ме. Донесох ти подарък това синьо мънисто. Сложи си го в гнездото — добро е срещу уроки. Твоята шурава опашчица и пъргави крилца имат нужда да се предпазват от зли очи, Ласто, Ласто, Ластовичко...

Засрамена, лекокрилата разбра нещо, което не бе разбрала дотогава. След една говореща пауза той изпя тихо:

— Липсваше ми.

— И двамата си липсвахме — довърши песента Лястовицата. И доближи човка до неговата.

Трябваше ли да отстъпи?

Смълчан, съсредоточен, класът мисли, преживява, трепти, усмихва се и наведен над тетрадките, бърза да напише най-хубавото съчинение.

Само Данчо, както винаги, се върти, смуче химикалката, бърка в чантата, зяпа през прозореца. На тревожния поглед на младата учителка, той отговаряше с подсмиянат поглед: „Не се безпокойте, ей сега ще го надраскам, аз за колко ще го...“

Класът ниже маниста по редовете — буква след буква, дума по дума. В това време Данчо разглоби и сглоби две химикалки и

тържествено написа цяло изречение. После си лапна дъвка. Учителката го видя, той я извади, тя пък взе, че се замаца по тетрадката. Престанаха да пишат и двете химикалки. Услужиха му. И като се сети как ще сътвори нещо интересно, с което ще ѝ вземе акъла на госпожа литараторката, засия цял, разклати чина, разсипа широка усмивка и разпери ръце. Усетила възторга на собственика си, чантата му, с емоционален възглас изтърси съдържанието си на пода. Притежателят ѝ се залови да събира...

Класът вече бе написал най-хубавото съчинение и трепетно го четеше наум. Внимателно — да не се разпилят добрите мисли; съсредоточено — да се поправят правописните грешки — тези врагове, които после започват да се разхождат по страниците на тетрадките с червени одежди. Класът написа, провери и се усмихна с усмивката на творец. Въздъхна и затвори удовлетворено тетрадките.

Тогава Данчо започна трескаво да работи. Чантата седеше кротко и мирно, химикалката пишеше. Но... би звънецът. Класът подаде тетрадките и изгледа укорно Данчо, който молеше: „Нека да си го довърша вкъщи?“. Две топли очи, сълзи на разкаяние — искрени или?... Тогава младата учителка се размекваше. Но този път класът я погледна сурово. Трябваше ли пак да отстъпи?

ДЖИВ-ДЖИВ

(Разказ за момчетата от петив клас)

Както се гонехме през голямото междучасие, „изведнъж в краката ни тупна нещо мъничко. Връбче. Със счупено краче. Трябва да го спасим. Ще си умре от студ, пък и някой махленски котарак може да се завърти. Някой се сети, че на Валя майка ѝ е лекарка, може да го излекува.

Грабнахме го в шепички и го занесохме в класната стая. Момичетата видяха, че зъзне от студ и го завиха в една жилетка.

— Ще го задушите, глупачки такава? — викнахме ние. Те отвориха дупчица, да си диша свободно.

— Ами то сигурно е гладно — сети се някой.

Натрошихме му кифличка. Наведе човчица и закълва.

— Ах, на така мъничката душичка! — разнежиха се момичетата.

Донесоха му и водица в чашка по рисуване. То си пийна. Сложихме го както си е с жилетката на чина на Валя. Поразмърда се, изчирика, унесе се и заспа. Ами, ако се разшава в часовете?

— Пъзли такива — изсмяхме се ние на момичетата, защото страхът си беше техен.

Би звънецът и влезе учителката по география. В стаята — идеална тишина. Тя ни похвали. Изпита Пламен и Тошко. Проблеми нямаше. Като започна новият урок и учителката взе да пише плана на черната дъска, то се събуди и подскочи в жилетката. И като почна да си пее, да си пее...

— Какво става тук? — ядоса се госпожата. — Каква е тая свирка? Дайте я тук.

Ние се разсмяхме. Ама не защото се е ядосала, а задето мисли, че има някаква свирка.

— Как смеете да ми провалите урока! Значи вие...

Изобщо стана една... Излезе си и ни остави последната точка да си я научим сами. Ние ще си я научим, не сме за една точка, ама няма да е само това. Ще се оплаче на класната, тя — на директора — той — на родителската среща и кой знае каква ще се забърка...

През междучасието си свикахме народно събрание на класа. Какво да го правим това пиле? Имаме още часове. Решихме с консенсус — ще го спасяваме и това е. В името на един спасен живот човек може да преживее всякакво наказание, нали!

След втория звънец — пак идеална тишина. Имахме изобразително изкуство. И пак похвала от учителката. Наредили сме блокове, бои — примерни сме. Някой си беше забравил блока — дадох му лист. Рисуваме — като художници. Но към средата на часа врабчо пак се наспа и записука.

— Много сте го увили, деца. То не може да живее така. Затова се сърди. А защо сте го взели?

Онемяхме. Учителката ни гледаше и мълчеше. Никак не се разбираше от това мълчание какво ще последва. Ние заговорихме бързо един през друг как сме го намерили и как, и как...

— Лоши момчета, значи са му счупили крачето? А вие никога ли не сте вдигали прашка срещу птиче?

Ние, момчетата, замълчахме. Но момичетата се опитаха да ни защитят:

— Те, момчетата, госпожо, го спасиха!

Какви момичета сме имали!

Учителката извади от шкафа една дълбока паничка.

— Ето, сега ще влезеш в гнезденце — каза тя, постла някакво меко парцалче и извади пилето от жилетката. Захлупи го с едно капаче, но му остави отвор да диша.

— Нарисувайте си спокойно рисунките. Като свършат часовете, ще ви го дам. Нали така е най-добре?

Отдъхнахме си и се хванахме за четките. Рисуваме и все поглеждаме учителката. Колко била красива! С едни такива големи черни очи и лъскави коси. Усмивната и въобще — хубава, хубава.

От време на време то пак се обаждаше: „жив-жив“. И четките се плъзгаха леко, леко, и цветовете преливаха пъстри, вълшебни...

Когато свърши часът, учителката каза:

— Днес нарисовахте най-хубавите си рисунки, защото по едно птиченце беше запяло у всекиго от вас...

— Аз съм, кой се обажда?

Титрябва да знаеш истината, мамо!

Дано мога да ти обясня всичко, мамо, в това неспокойно писмо. Коя съм аз? Абсолютна отличничка, добра цигуларка, надеждна плувкиня. Списъкът на моята слава ти го знаеш, мамо. Моят възход беше твоята радост. Ти не ме глезеше, научи ме на строг ред. Целият ми ден беше изпълнен с дневни режими. Уча, свиря, плувам. Свиря, уча. плувам. Плувам, свиря, уча. Бях твоята гордост, моя възискателна и амбициозна майко.

Когато се родиха нашите момченца-близначета, изплаших се дали няма да разклатят моя непоклатим график. Но ти ги включи в него. Едно братче всеки може да поведе за ръчица, ама две? Бях горда с количката навън и не давах никое дете да припари край нея. Близначетата — това също беше нещо изключително, което отличаваше семейството ни от другите.

Струваше ми се тогава, че мога да постигна всичко на този свят. Малките отнемаха много от времето ти, мамо, но ти не изпусна контрола над мене. Твоята дъщеря трябваше да бъде над всички!

Вървах все нагоре и нагоре. Успехите ме изпълваха със сладостни тръпки. Не топлеха, студени бяха, но само аз смътно го усещах. На един концерт друго момиче изпълни пиесата си по-добре от мене. На плувни състезания аз бях първата. С безпомощна ярост си мислех, че някой ми пречи, че ми завиждат и затова... Разбрах — ти програмира у мене техничност и старание. А душа? Разцъфтава ли цвете от хербарий? Аз съм такова изсушено цвете...

Идва ред за последното... Харесваше ми едно момче. Дали го обичах? Страхувам се от тая дума, непознато ми беше чувството. Просто ми беше леко и радостно, когато съм с него. Чак сега се превърнах в дете — разхождахме се гонехме се, държахме се за ръце. Пристъпила бях на пръсти жадно към него и внимавах да не го изгубя. Но изведнъж у мене започна тревожно за бие една камбана: „Какво правиш ти? Докога празни забавления и разходки без цел?“. Ушите ми оглушаха от тая камбана, главата ми тежеше от болка. Започнах да нервнича. Обърнах му гръб, защото и когато вървах уж редом до него, исках да бъда над него.

А тази вечер за първи път в живота си се наплаках. Горчиво. Сломена. Съсипана. С бронирана душа.

Преглъщам първите си човешки сълзи. Не са солени. Сладки

ми са.

Това е всичко. Ти трябва да знаеш истината, мамо.
Защото две братчета, растат след мене...

Васко Смахнатото

Васко Смахнатото му викат. И такава си е, горкото. Живее с баба си, никой не знае нищо за родителите му. Погажда се с хората Васко. Семки продава, хартия от кашони събира. Има си своя философия за живота, непонятна за смахнатото ни общество.

— Един приятел ми поиска една пара на заем — споделя Васко. — Като ми ги върне, ще си ги направя на долари. Той ми каза, че щял да ме вкара в някой бизнес.

— Ще има да чакаш да ти ги върне — подсмиват се сеирджии около му.

— Той е добър — усмихва се Смахнатото. — Добрите дават. Лошите крадат.

Васко клати глава, уверен в простичката си непоклатима теза.

ПРОБЛЯСЪЦИ

— Васко, ти откачен ли си? — задява го постоянното обкръжение на Васко Смахнатото.

— Не, бе, аз съм закачен за германската марка. И всички сме били закачени. Един приятел ми каза — мъдро обяснява Васко. — Когато ни отвържат, всички ще станем откачени.

ХАВЛИЯТА

— Забравих си хавлията на плажа — тюхка се Васко. — Ама аз знам на кое място беших. Утре като отидем, ще си я намеря.

Смях в залата. Васко не може да чатне защо се хили тайфата край него.

— Кой ще ми я вземе, бе? Защо да ми я свият, тя беше отвита. Те нали си имат. Видях — всички си имаха хавлии, що им е моята?

БЛАГОДЕТЕЛ

Васко нерешително наднича в супера.

— Щото сега нямам пари, ама може ли да вляза? И обяснява, че искал да купи “фафличка” за едно циганче, дето просело, ама

„един черен такъв“ му обирал парите. Та Васко иска да го зарадва, но днес валяло и „не мога да продавам семки“. Момичето от щанда му подава две вафлички — едната за него — благодетеля. Той отвърща на продавачката с пакетче семки...

КЛЮЧЪТ

— Изгубих си ключа и сега се страхливам — унило обяснява Васко. — Който го намери, може да влезе да ме обере.

— От къде ще знае, че е твоят ключ?

— Ами кой не го знае Васко Смахнатото. Отидоха ми съкровищата!

Наострят се уши: какви ли ще са тия богатства Васкови? Ами, рапанче от един приятел, лимки от децата, „темеширчета“ шарени, камънчета бели. И едно радио на баба му, ама той не го ще — аман от „драги слушатели“.

Децата му подават ключа — направили са си шега. За благодарност той им подава шепа семки — нали са добри приятели, намерили му ключа.

ТЪМНОТО И СВЕТЛОТО

— Тъмното е лошо, светлото е добро. Не могам да спя на тъмното.

— Ами остави си лампата да свети — Съветват го приятели верни.

— Да, ама като затворя очи — обяснява Васковата логика. — На светлото се правят хубави неща, пък на тъмното ходят бандитите. Само на светло искам да живеям и да бъда светъл човек.

КОГА ЧОВЕКЪТ Е ЧОВЕК...

Васко не дава на вересия и казва на децата:

— Вие си имате майки и бащи, те ще ви дадат парички и тогава.

— Че ти нали си имаш баба, защо работиш? — удря контра кварталната банда.

— Щото съм пълновластен — (т.е. пълнолетен) — отговаря Васко. — Всеки пълновластен трябва сам да печелва и да се храни. Тогава е човек! И аз печелвам и давам на баба да купува хляб.

Сезониспедагогическиподтекст

ЛЯТО

Тони е на екскурзия с мама и татко. Бащата опъва палатката, мама приготвя месото за печене. Двамата с мама духат да запалят огъня.

Тони стои настрана и чака. Похапва си добре. После поисква татко да му надуе балон, а мама да му събере камъчета за прашката. Лениво се цели, но му омръзва. Исква си топката. Мама му я изважда от раницата, татко му я надува, че е спаднала. Тони започва да рита, но му доскучава — много е тежка тая топка... Започва да скубе косите на мама за развлечение и разваля прическата ѝ. После дръпва вестника на татко, в който той се е зачел, мама го погалва, татко само измучава нещо. Тони хленчи — защо са дошли на тая гола поляна, никак не е удобна. Вкъщи има телевизия и видео...

ЕСЕН

Маминото чедо Тони е пригласено за училище с всичко ново, новеничко — от пиле мляко. Едничка рожба на мама и тате, на баба и дядо, на леля и свако, на вуйчо и вуйна. Днес, мама му купува закуска да не се блъска по опашки, утре баба му носи баничка топла, пък, ако иска — може да си купи и каквото му душа сака.

Но Тони не беше детето-чудо, а детето-проблем на учителката. Той заявяваше: „Букварчето не иска да чете, химикалката не иска да пише“. А майка му обвиняваше училището, че отнема детството на децата. Нейното чедо трябва да има свобода, а учителката е длъжна да го ограмоти, нали затова ѝ плащат!

И в по-горните класове химикалките не искаха да пишат, пергелите да чертаят. Само мама бдеше над него и го успокояваше, че „те“ са лоши другите, завиждат му, мразят го, но те с татко ще им дадат да разберат...

ЗИМА

Люта е баба Зима. Вят бури, хали. Но майчето на Тони е на стража в училищния коридор. След часовете детенцето ѝ чака мамичка да го облече, му върже шал да устата, да му нахлуши шапката, че вън дърво и камък се пука от студ! Оплаква се на мама, че през междучасието децата го замерали със снежни топки и му викали „мамино синче“, защото стоял настрана и се пазел да не го настигнат белите топчици, с които децата весело си играели. Мама го посъветва да не излиза навън, а да си стои в стаята и да се оплаче на класната.

ПРОЛЕТ

Гимназист е вече маминото детенце, учи в частна гимназия. Срещу добро заплащане. Щом може да се плаща за науката — колко

му е! Изучи се криво-ляво с помощта на домашни учители и частни уроци.

После отиде в казармата, щото се опита да „влезе“ в университет платен, а не му потръгна нещо, там... Трябваше да отиде войник, такива бяха пустите закони в тая държава! На всяко свиждане родата му носеше любимите лакомства, че тя войнишката храна е една... Оплакваше се войничето — тежали му обущата, тежала му пушката — за нея пък да не говорим... Ако можеше мамичка и татенцето да служат вместо него... То ако можеше...

Морскипесъчинки

Майка с десетинагодишната си дъщеря на плаж. Майката:

— Иди, мама, да ми вземеш едно кафе.

— Ако ми надуеш пояса.

Поясът е готов. Майката подканва момиченцето да си прибере дрехите.

— Ако ме пуснеш да проверя топла ли е водата.

След „проверката“ майката съветва щерка си да легне, да се попече.

— Ако ми дадеш пари за сладолед.

След изблизването на сладоледа, без всякакво „ако“ дъщеричката цопва в морето.

— Още не! Слушай ме — отчаян вопъл майчин с педагогически акцент.

Момиченцето се плези насред вълните, а майката нагъва и прибира дрешките му и отива да изпие едно горчиво кафе...

Три поколения на плажа — майка, баба, внуче. То отива на брега да прави пясъчни кули. Бабата — подире му. Майката:

— Остави го да си играе.

— Ама ако влезе във водата? Ела, ела тука при нас.

— Мама ми позволи.

— Тя майка ти много знае как се гледат деца. Утре ще вземеш да кашляш, дето киснеш във водата.

—Трябва да се калява, за да не настива — категорично възражение майчино.

Детски въпрос към всички лелки и чичковци на плажа:

„Кого да слушам?!“

Момченцето е голямко — 5-6 годишно. Послушно стои край майка си и чака. Тя разтваря сака, вади хавлии, наглася и чадъра, съблича се по бански. Детето ѝ подава надувни атрибути и пак чака. Тя издува бузи, надува и сяда най-после отмаляла. Детето застава кротко пред нея и вдига ръчички. Чака да го съблекат, да му събуят сандалките, да му обуят банските.

Мама прибира дрешки, синчето ѝ подава кофичка и чака. Тя отива до морето и я пълни с вода. Доброто ѝ дете я съзерцава скучно. И чака.

Какъв ли мъж ще стане?

Баба и дядо на плажа с внучето — весело, пъргаво момченце. Насърчават го да играе с други деца. Не притичват да го вдигнат, като падне, а мъдро го съветват да не плаче, да бъде мъж!

В неделния ден то се появи с мама. Дошла е да си почине, да отдъхне, а това хлапе нещо я нервира, отговорността за него я дразни. Скарва му се, шляпва го, то не заплаква, защото е „мъж“. Задават се баба и дядо — родителите на майката.

— Майко, татко, добре, че идвате. Как щях да се справя с този човек без вас!

Детето се спуща към тях засияло.

Защо ли баба и дядо възпитават правилно внучето, а не са приложили същите педагогически уроци и към дъщеря си? Въпроси, въпроси — ситни като морски пясъчинки...

Пълничко бузесто момченце е на плаж с баба си. На всеки пет минути тя повтаря едно и също изречение — не е ли гладен... Получава все отрицателен отговор, но най-накрая внукът не изтърпява на бабините набези и взема грижливо поднесената голяма мазна баничка.

— Ядеш като мравка. Ще отслабнеш. Сега бананчето, баби.

След къпането:

— Искаш ли нещо за ядене? Има праскови, кроасан или да ти дам пари — иди си купи, каквото ти се яде.

Защо не вижда, че внукът ѝ е порядъчно затлъстял? Като голяма част от нацията — от малко до голямо...

Под детските крачета пясъкът пари. Детето се разплаква,

майката го влачи на буксир и го „възпитава“:

— Стига се глези, че като ти зашия един...

Събува се и тя:

— Ох, наистина пясъкът е много горещ!

Детето:

— Ами заший си един...

— Пък и ще ми отговаряш, вчерашно такава...

А добрият вариант на ситуацията е много прост, родителко българска. Хвани детето за ръчица и речи:

— Хайде да потичаме, така по-малко ще пари пясъкът.

Кажи го с усмивка — това ще е твоят педагогически успех.

— — —

Детето се опитва да играе на брега с непознати деца. Връща се раздразнено при майка си — другите деца са лоши, взели му лопатката. Мама отива да сее справедливост — т. е. да разпердушини хорските деца.

— Хайде иди на „топлата водичка“, мама.

Но и от минералното „езерце“ синчето се връща разплакано — и там са се сбрали само „лошите“. Родителницата пак се намесва в полза на своето „мамино детенце“ — нарицателно, назовано сполучливо от Любена Каравелова.

Финал:

— Остави ги децата, мама, те са лоши. Стой при мене, двамата ще си играем...

— — —

Татко е повел две момчурлячета. Едното му помага да забият чадъра, другото надува пояса. Чевръсто се събличат, скатават и прибират своите и неговите дрехи и залягат като войници. После влизат в морето с разрешението на татко. Той чете вестник, но хвърля око и към тях. Добре плуват!

Излизат и сядат със слънчеви усмивки край баща си. Той им подава по филия, намазана с масло. Толкова е лимитът на семейството! Те добре знаят това и не хленчат нито за сладолед, нито за удоволствия някакви.

Деца на среднестатистически българин.

Може би те са бъдещето на нацията?

Катя Бакърджиева

Палави врабченца, голички краченца
разкази за деца

Българска, първо издание

Рисунки: Петя Ангелова, 8 год.

Предпечатна подготовка: Д-во „ОМЕТЕО“

Печат: ЕТ „КАВИКО“ — Варна